

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۳
بخش اول: تبیین مفاهیم اساسی مرتبط با زیست فناوری و ابعاد حقوق بشری آن ...	۱۷
فصل اول: زیست فناوری تراویخت (تعاریف، تاریخچه، مزایا و مخاطرات).....	۱۷
مبحث اول: تعریف و تاریخچه زیست فناوری و اصطلاحات مرتبط.....	۱۹
گفتار اول: زیست فناوری و اصطلاحات مرتبط.....	۱۹
بند اول: تعریف زیست فناوری.....	۱۹
بند دوم: زیست فناوری تراویخت.....	۲۱
بند سوم: تبیین و تعریف اصطلاحات مرتبط با زیست فناوری تراویخت.....	۲۱
۱- سلول.....	۲۱
۲- کروموزوم.....	۲۲
۳- ژن.....	۲۳
۴- اسید دی اکسی ریبونوکلیئیک (DNA).....	۲۳
۵- مهندسی ژنتیک.....	۲۴
گفتار دوم: پیشینه و شرایط فعلی زیست فناوری تراویخت در سطح بین‌المللی.....	۲۵
بند اول: منشا و تاریخچه شکل‌گیری زیست فناوری تراویخت.....	۲۵
بند دوم: وضعیت جهانی بذرهای تراویخته تجاری در سال ۲۰۱۳ میلادی.....	۲۷
مبحث دوم: مزایا و مخاطرات ناشی از کاربرد محصولات زراعی تراویخته.....	۳۰
گفتار اول: مزایای ناشی از کاربرد محصولات زراعی تراویخته.....	۳۰
بند اول: مقاومت در برابر تنشهای زیستی.....	۳۰
۱- مقاومت در برابر ویروسها.....	۳۱
۲- مقاومت در برابر قارچها.....	۳۲
۳- مقاومت در برابر باکتریها.....	۳۳
۴- مقاومت در برابر آفات.....	۳۳
۵- مقاومت در برابر علف‌کشها.....	۳۴
بند دوم: مقاومت در برابر تنشهای غیرزیستی.....	۳۵
۱- گیاهان تراویخته مقاوم در برابر سرما.....	۳۶
۲- گیاهان تراویخته مقاوم در برابر خشکی و شوری.....	۳۶
بند سوم: کاربرد زیست فناوری تراویخت در اصلاح کیفیت و عملکرد محصولات زراعی.....	۳۷

۳۷	۱- کاربرد مهندسی ژنتیک در افزایش کیفیت محصولات زراعی تراریخته.....
	۲- کاربرد مهندسی ژنتیک برای افزایش عملکرد و بهبود راندمان گیاهان زراعی.....
۳۸	۳۸
۳۹	گفتار دوم: مخاطرات ناشی از کاربرد محصولات زراعی تراریخته.....
۳۹	بند اول: مخاطرات و نگرانیهای مربوط به بخش سلامت فردی.....
۴۰	۱- ایجاد واکنشهای حساسیت زا.....
۴۲	۲- تولید مواد سمی.....
۴۳	۳- ایجاد مقاومت نسبت به آنتی بیوتیکها.....
۴۵	۴- تولید ویروس و یا بیماریهای ویروسی جدید.....
۴۶	۵- ایجاد مشکل در فرایند تولید مثل و باروری و رشد نوزادان.....
۴۷	۶- ایجاد تومور (غدد) سرطانی.....
۴۹	بند دوم: مخاطرات زیست محیطی.....
۴۹	۱- جریان ژن یا شارش ژنی.....
۵۱	۲- تولید آفات مقاوم و نابود کردن حشرات مفید و بی خطر.....
۵۳	۳- تهدید اکوسیستم خاک.....
۵۳	۴- کاهش تنوع زیستی.....
	بند سوم: تبعات و نگرانیهای اجتماعی، اقتصادی ناشی از ارائه محصولات زراعی تراریخته.....
۵۴	۵۴
	۱- ثبت انحصاری بذره‌های تراریخته زراعی به نام شرکتهای خصوصی و فروش آنها به کشاورزان.....
۵۵	۵۵
	۲- کنترل گسترده شرکتهای خصوصی زیست فناوری بر انجام تحقیقات در خصوص بیخطر بودن محصولات زراعی تراریخته.....
۵۷	۵۷
۶۰	فصل دوم: تحلیل مفاهیم کلیدی حقوق بشر.....
۶۱	مبحث اول: حقوق بشر و جایگاه آن در اسناد بین‌المللی.....
۶۱	گفتار اول: مفهوم حقوق بشر.....
۶۱	بند اول: تعریف و ماهیت حقوق بشر.....
۶۲	بند دوم: اوصاف حقوق بشر.....
۶۲	۱- جهانشمول بودن.....
۶۲	۲- غیر قابل اسقاط و انتقال بودن.....
۶۳	۳- لازم و ملزوم بودن.....
۶۳	بند سوم: نسلهای حقوق بشر.....
۶۴	۱- نسل اول حقوق بشر یا حقوق مدنی و سیاسی.....
۶۵	۲- نسل دوم حقوق بشر یا حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.....

فهرست مطالب □ ۷

- ۳- نسل سوم حقوق بشر یا حقوق همبستگی ۶۵
- گفتار دوم: معاهدات بین‌المللی حقوق بشر معاصر ۶۶
- بند اول: انواع معاهدات حقوق بشری از منظر قلمرو جغرافیایی ۶۶
- ۱- معاهدات بین‌المللی حقوق بشری ۶۶
- ۲- معاهدات منطقه ای حقوق بشری ۶۷
- بند دوم: انواع معاهدات حقوق بشری از حیث الزامی یا غیر الزامی بودن ۶۸
- ۱- معاهدات حقوق بشری الزام آور ۶۸
- ۲- اسناد حقوق بشری غیر الزام آور ۶۹
- مبحث دوم: تعهدات دولتها و شرکتهای تجاری در زمینه اصول بنیادین حقوق بشر ۷۰
- گفتار اول: تعهدات حقوق بشری دولتها ۷۱
- بند اول: تعهدات داخلی دولتها در خصوص رعایت اصول بنیادین حقوق بشر ۷۱
- بند دوم: تعهدات بین‌المللی دولتها در زمینه رعایت اصول بنیادین حقوق بشر ۷۴
- گفتار دوم: تعهدات حقوق بشری شرکتهای تجاری ۷۵
- بخش دوم: حقوق بشر و عرضه محصولات زراعی تراریخت** ۷۹
- فصل اول: عرضه محصولات غذایی تراریخته و نقض حقوق مصرف کنندگان ۷۹
- مبحث اول: محصولات غذایی تراریخته و چالشهای پیش رو از منظر «حق بر غذا» ۸۱
- گفتار اول: تعریف و ماهیت «حق بر غذا» و جایگاه آن در اسناد بین‌المللی حقوق بشری ۸۲
- بند اول: تعریف و ماهیت «حق بر غذا» ۸۲
- بند دوم: رابطه «حق بر غذا» و «حق بر سلامتی» در چارچوب مفهوم ایمنی غذا ۸۴
- بند سوم: جایگاه «حق بر غذا» در اسناد بین‌المللی حقوق بشر ۸۵
- ۱- اسناد پایه‌ای حقوق بشر و «حق بر غذا» ۸۶
- ۲- جایگاه «حق بر غذا» در اسناد حقوق بشری الزام‌آور ۸۷
- ۳- جایگاه «حق بر غذا» در اسناد حقوقی نرم ۸۸
- بند چهارم: تعهدات داخلی و بین‌المللی دولتها در زمینه «حق بر غذای کافی» ۸۹
- ۱- تعهدات داخلی دولتها در زمینه «حق بر غذا» ۹۰
- ۲- تعهدات بین‌المللی دولتها در زمینه «حق بر غذا» ۹۴
- گفتار دوم: محصولات غذایی تراریخته و نقض «حق بر غذا» ۹۶

- بند اول: تعارض میان «حق بر غذا» و حق انجام آزادانه تحقیقات علمی در فرایند عرضه محصولات غذایی تراریخته ۹۶
- بند دوم: ایمنی محصولات غذایی و تعهد دولتها در انجام ارزیابی خطر با استناد به معاهدات بین‌المللی ۱۰۰
- ۱- سازمان تجارت جهانی ۱۰۱
- الف- توافقنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات ۱۹۹۴) ۱۰۱
- ب- موافقتنامه اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی (SPS) ۱۰۲
- ت- موافقتنامه موانع فنی فراراه تجارت (TBT) ۱۰۴
- ۲- برنامه محیط زیست ملل متحد ۱۰۷
- الف- کنوانسیون تنوع زیستی ۱۰۷
- ب- پروتکل ایمنی زیستی (پروتکل کارتاگنا) ۱۰۸
- مبحث دوم: محصولات غذایی تراریخته و چالشهای پیش رو از منظر «حق دانستن» ۱۱۱
- گفتار اول: «حق دانستن» ۱۱۳
- بند اول: ماهیت و تعریف «حق دانستن» ۱۱۳
- بند دوم: جایگاه «حق دانستن» در اسناد بین‌المللی حقوق بشری ۱۱۵
- ۱- اسناد پایه‌ای حقوق بشر و «حق دانستن» ۱۱۵
- الف- اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۱۵
- ب- میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی ۱۱۶
- ۲- جایگاه «حق دانستن» در اسناد حقوق بشری الزام‌آور ۱۱۶
- الف - کنوانسیون اروپایی حقوق بشر ۱۱۶
- ب- کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر ۱۱۷
- ج- منشور آفریقایی حقوق بشر و مردم (منشور بانجول) ۱۱۸
- ۳- جایگاه «حق دانستن» در اسناد حقوقی نرم ۱۱۸
- بند سوم: تعهدات حقوقی دولتها در زمینه «حق دانستن» ۱۲۰
- الف- تعهدات داخلی دولتها در زمینه «حق دانستن» ۱۲۱
- ب- تعهدات دولتها در قبال اقدامات شرکتهای تجاری در زمینه نقض «حق دانستن» ۱۲۲
- گفتار دوم: بررسی ابعاد حقوقی برچسب گذاری محصولات غذایی تراریخته ۱۲۴
- بند اول: مفهوم برچسب و برچسب گذاری ۱۲۴
- بند دوم: برچسب گذاری محصولات غذایی تراریخته در قوانین ملی و بین‌المللی ۱۲۵
- ۱- سطح ملی ۱۲۶
- ۲- سطح بین‌المللی ۱۲۷

۱۲۷	الف- اتحادیه اروپا.....
۱۳۲	ب- سازمان تجارت جهانی.....
۱۳۳	ج- پروتکل کارتاها (پروتکل ایمنی زیستی)
۱۳۵	د- کمیسیون کدکس
	فصل دوم: پیامدهای عرضه، فروش و کاشت بذره‌های تراریخته بر «حق بر محیط زیست
۱۳۹	سالم» و «حق کار»
	مبحث اول: کاشت بذره‌های تراریخته در زمینهای کشاورزی و نقض «حق بر
۱۴۰	محیط زیست سالم»
۱۴۰	گفتار اول: «حق بر محیط زیست سالم»
۱۴۰	بند اول: تعریف و ماهیت «حق بر محیط زیست سالم»
۱۴۲	۱- تعریف واژه محیط زیست.....
۱۴۳	۲- ماهیت «حق بر محیط زیست سالم»
۱۴۶	بند دوم: جایگاه «حق بر محیط زیست سالم» در اسناد حقوق بین‌المللی.....
۱۴۶	۱- اسناد حقوق بشری.....
۱۴۷	الف - میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۱۴۷	ب- کنوانسیون ملل متحد در مورد حقوق کودک.....
۱۴۸	۲- اسناد زیست محیطی.....
۱۴۸	الف- کنوانسیون تنوع زیستی.....
۱۴۸	ب- کنوانسیون آرهوس.....
	بند سوم: ماهیت تعهدات دولتها در راستای تامین «حق بر محیط زیست
۱۵۳	سالم»
	گفتار دوم: ابعاد حقوقی زراعت با بذره‌های تراریخته با استناد بر اسناد بین‌المللی
۱۵۷	زیست محیطی.....
	بند اول: تعهدات حقوقی لازم الاجرا در خصوص مدیریت خطرهای زیست
۱۵۹	محیطی ناشی از آزادسازی سازواره‌های تراریخته.....
۱۶۰	۱- کنوانسیون تنوع زیستی
۱۶۱	۲- پروتکل ایمنی زیستی (کارتاها).....
۱۶۳	۳- پروتکل ناگویا- کووالاامپور.....
	بند دوم: حکمرانی مطلوب در زیست فناوری تراریخت (با استناد به پروتکل
۱۶۵	کارتاها).....
	بند سوم: اصول کلی حقوقی و حقوق عرفی در حقوق بین‌الملل محیط
۱۶۶	زیست
	بند چهارم: شرکتهای چند ملیتی زیست فناوری و تعهد به حفاظت از محیط
۱۶۷	زیست

۱۰ □ حقوق بشر و زیست فناوری تراخیخت...

- مبحث دوم: ابعاد حقوقی مالکیت انحصاری بر بذره‌های تراخیخته و چالش‌ها پیش رو
- از منظر «حق کار» در جوامع روستایی..... ۱۶۹
- گفتار اول: «حق کار»..... ۱۶۹
- بند اول: تعریف و ماهیت «حق کار»..... ۱۷۱
- بند دوم: جایگاه «حق کار» در اسناد بین‌المللی حقوق بشری..... ۱۷۳
- ۱- اسناد جهانی..... ۱۷۳
- الف- اعلامیه جهانی حقوق بشر..... ۱۷۳
- ب- میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی..... ۱۷۳
- ت- کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض نژادی..... ۱۷۴
- د- کنوانسیون رفع کلیه تبعیضات علیه زنان..... ۱۷۴
- ه- کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان..... ۱۷۴
- ۲- اسناد منطقه ای..... ۱۷۵
- الف - منشور آفریقایی حقوق بشر و مردم (منشور بانجول)..... ۱۷۵
- ب - پروتکل الحاقی به کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر در مورد حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (پروتکل سان سالوادور)..... ۱۷۶
- ت - منشور اجتماعی اروپا..... ۱۷۶
- بند سوم: مسئولیت (تعهدات) دولت‌ها در قبال تامین «حق کار»..... ۱۷۶
- گفتار دوم: حق مالکیت انحصاری شرکتهای زیست فناوری بر بذره‌های تراخیخته و حقوق کشاورزان در جوامع روستایی..... ۱۷۹
- بند اول: ثبت انحصاری بذره‌های تراخیخته و تاثیر بر جوامع روستایی از منظر «حق کار»..... ۱۸۲
- بند دوم: تاثیر موافقتنامه‌های جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت معنوی بر نظام حقوق کشاورزی..... ۱۸۳
- ۱- موافقتنامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت معنوی (تریپس)..... ۱۸۴
- ۲- کنوانسیون تنوع زیستی و حقوق مالکیت معنوی منابع ژنتیکی گیاهی..... ۱۸۶
- ۳- کنوانسیون حفاظت از ارقام جدید گیاهی..... ۱۹۰
- ۴- معاهده بین‌المللی منابع ژنتیک گیاهی برای غذا و کشاورزی..... ۱۹۱
- بند سوم: تحلیل رابطه میان اسناد حقوق بین‌المللی در زمینه منابع ژنتیک برای کشاورزی..... ۱۹۵
- نتیجه نهایی..... ۲۰۱
- فهرست منابع..... ۲۰۹